

DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR ONG

Training pentru inițierea în planurile locale de acțiune pentru mediu

CENTRUL REGIONAL DE PROTECȚIA MEDIULUI
pentru Europa Centrală și de Est

DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR ONG

Training pentru inițierea în planurile locale de acțiune pentru mediu

Autori

AGATA MIAZGA și BEATA WISZNIEWSKA

CENTRUL REGIONAL DE PROTECȚIA MEDIULUI
pentru Europa Centrală și de Est

Despre REC

Centrul Regional de Mediu pentru Europa Centrală și de Est (REC) este o organizație apolitică, nepărtinitoare, non-profit ce are misiunea de a asista la soluționarea problemelor de mediu în Europa Centrală și de Est (ECE). Centrul îndeplinește această misiune prin acțiuni de încurajare a cooperării între organizațiile neguvernamentale, guverne, mediul de afaceri și alți actori din domeniul mediului, prin sprijinirea liberului schimb de informații și prin promovarea participării publice în luarea deciziilor de mediu.

REC a fost înființat în 1990 de către Statele Unite, Comisia Europeană și Ungaria. Astăzi, activitatea REC se bazează legal pe o Cartă semnată de guvernele a 28 de țări și de Comisia Europeană, și pe un acord internațional cu Guvernul Ungariei. REC are Biroul Central în Szentendre, Ungaria și Birouri Locale în fiecare din cele 15 țări beneficiare ECE, care sunt: Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Macedonia, Polonia, România, Serbia și Muntenegru și Slovacia, .

Donatori recenți sunt Comisia Europeană și guvernele Albaniei, Belgiei, Bosniei și Herțegovinei, Bulgariei, Canadei, Republicii Cehe, Danemarcei, Estoniei, Finlandei, Franței, Germaniei, Italiei, Japoniei, Letoniei, Lituaniei, Olandei, Poloniei, Sloveniei, Suediei, Elveției, Regatului Unit, Statelor Unite și Iugoslaviei, precum alte instituții guvernamentale și private.

Întregul conținut al acestei publicații este protejat prin legea drepturilor de autor
©2002 Centrul Regional de Mediu pentru Europa Centrală și de Est

Nici o parte a acestei publicații nu poate fi vândută în nici o formă sau reprodușă în scopul vânzării,
fără acordul scris al deținătorului drepturilor de autor

ISBN: 963 9424 90 0

Publicat de:

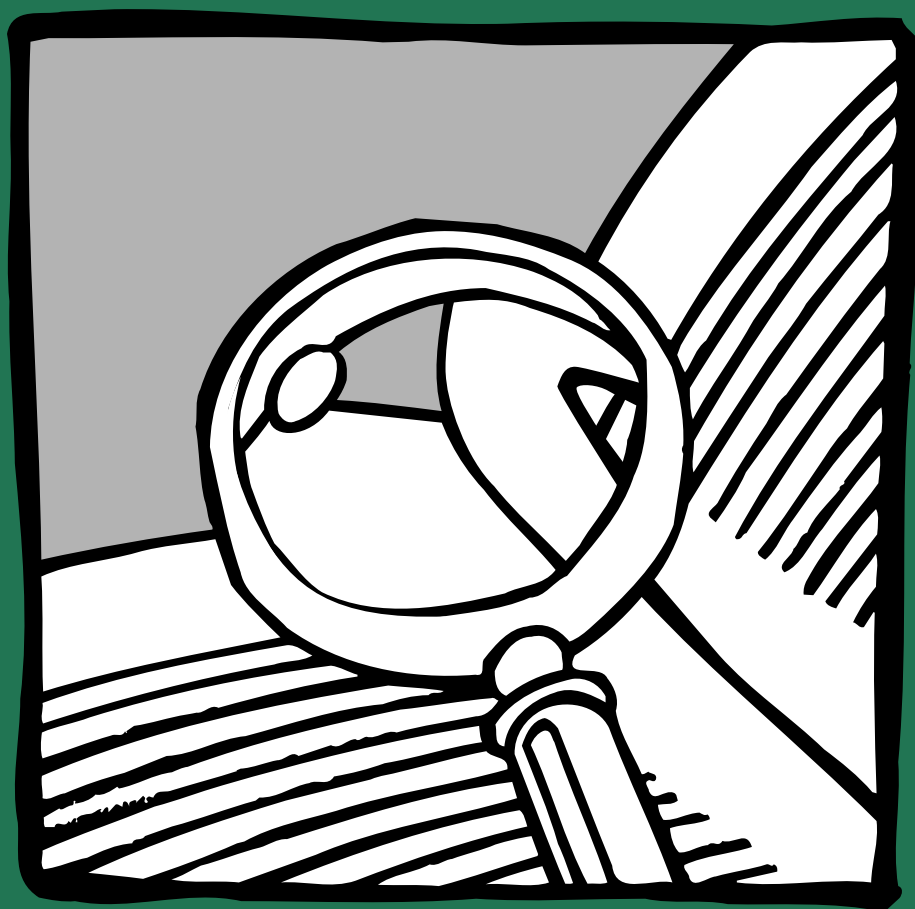
Centrul Regional de Mediu pentru Europa Centrală și de Est
Ady Endre ut 9-11, 2000 Szentendre, Ungaria
Tel: (36-26) 504-000, Fax: (36-26) 311-294,
E-mail: info@rec.org, Web site: www.rec.org

Editor: Steven Graning, Design: Sylvia Magyar, Ilustrații: Laszlo Falvay

Aceasta publicație, precum și toate publicațiile REC sunt imprimare pe hârtie reciclată sau hârtie produsă fără utilizarea clorului sau a produșilor chimici pe bayă de clor.

Material tematic	5
Preambul	7
Agenda	9
Pachetul trainingului	
Instrumentul 1: Analiza SWOT	29
Instrumentul 2: Problemele studiilor de caz	30
Instrumentul 3: Cauze și efecte	31
Instrumentul 4: Arborele	32
Instrumentul 5: Cine și cum	33
Instrumentul 6: Analiza criterială	34
Model de agendă pentru training	35

Material tematic

Preambul

Introducere

Scop

Scopul trainingului pentru realizarea unui Plan Local de Acțiune pentru Mediu (PLAM) este de a oferi o privire de ansamblu asupra întregului proces al PLAM tuturor celor interesați în realizarea unui PLAM în comunitatea lor locală. Materialul ar trebui să fie deosebit de folositor îndeosebi reprezentanților comunităților care sunt obligați de către legislația națională să realizeze un PLAM.

Definiții

PLAM este un proces participativ pentru comunitatea locală. El oferă un cadru de reunire a diverselor grupuri de persoane - la care ne vom referi în cele ce urmează ca "grupuri ale părților interesate". Aceste persoane lucrează împreună pe o perioadă de 12-24 de luni - în parteneriat cu autoritățile locale - pentru a agree asupra priorităților comune și a acțiunilor ce trebuie realizate pentru soluționarea problemelor de mediu în comunitatea lor. Pe parcursul acestui training ne vom referi la procesul PLAM în contextul unei comunități locale. Oricum, același proces sau ușor modificat poate fi utilizat cu succes și la alte nivele de guvernare (județ, regiune, țară, etc)

Grupul părților interesate include reprezentanți ai instituțiilor și organizațiilor cheie, experți în probleme de mediu precum și persoane fizice care pot duce la îndeplinire obiectivele proiectului PLAM sub o îndrumare atentă, pas cu pas.

Etapele PLAM

PLAM începe prin descrierea situației existente urmată de identificarea și evaluarea problemelor de mediu. Această evaluare comprehensivă a problemelor de mediu oferă o bază solidă de stabilire a priorităților de mediu și de identificare a soluțiilor adecvate.

Următoarea etapă este determinarea obiectivelor care trebuie atinse de comunitate pe termen lung (formularea unei viziuni în ceea ce privește viitorul precum și a obiectivelor strategice). Parcurgerea acestor etape conduce la o descriere în detaliu a acțiunilor planificate, compilate într-un document al PLAM, care servește ca punct de pornire pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu în comunitate și facilitează cooperarea între diferite organisme cu rol în implementare.

Legătura cu alte subiecte

PLAM sunt strâns legate de alte activități cum ar fi programele de dezvoltare durabilă, Agenda Locală 21 precum și sistemele de management al mediului. Multe dintre aceste programe utilizează metodologii similare, folosind abordarea planificării strategice și bazându-se pe o largă implicare a părților interesate în proces. Diferențele dintre ele rezultă în principal de la scopul cărora li se adresează aceste aspecte și/sau structura de management a procesului (ex. relația dintre autoritatea locală, grupul părților interesate și unitatea de coordonare locală).

Grupurile țintă

Există două grupuri țintă distincte care beneficiază direct de acest training: reprezentanții autorităților locale, județene sau regionale și reprezentanții organizațiilor neguvernamentale interesate să lucreze direct cu autoritățile mai sus menționate pentru realizarea unui PLAM.

Acest modul nu se dorește a fi o bază metodologică pentru viitorii trainerii. Este mai degrabă conceput ca un îndrumar pentru liderii comunității care doresc să realizeze pentru comunitatea lor un PLAM, combinând cunoștințele acumulate pe parcursul trainingului cu expertiza locală și luând în considerare condițiile specifice ale comunității lor.

Obiectivul ghidului

Prin aplicarea metodologiei PLAM, dorim să asistăm liderii locali în depășirea anumitor provocări cu care s-ar putea confrunta în managementul mediului la nivel local:

- **cooperare redusă între diverse grupuri ale părților interesate**
PLAM trebuie să fie condus de un grup al diverselor părți interesate pentru a încuraja contactele regulate între diversele grupuri
- **sprijin insuficient din partea publicului pentru acțiunile de mediu**
PLAM are la bază un larg efort de a educa publicul și de a asigura contribuția acestuia la soluționarea celor mai serioase probleme și soluții. Un public bine informat și dedicat va participa în mod sigur la implementarea acțiunilor.
- **abordare fragmentară în ceea ce privește managementul de mediu**
managementul de mediu este realizat adeseori ad-hoc în multe dintre comunități. PLAM oferă un instrument pentru o analiză comprehensivă a problemelor de management al mediului și oferă soluții pentru rezolvarea lor. Acestea sunt compilate într-un singur document care oferă cadrul general de management al mediului.
- **resurse insuficiente în soluționarea problemelor**
PLAM implică evaluarea problemelor de mediu și realizarea unui plan de acțiune care identifică căile de soluționare a celor mai stringente probleme de mediu și, dacă este posibil, oferă cele mai mari beneficii ale investiției.
- **lipsa conformării cu legislația națională**
PLAM oferă cadrul pentru a ajuta comunitățile să încorporeze cerințele legislației naționale și europene de mediu. În anumite țări unde PLAM sunt prevăzute prin lege, realizarea unui PLAM în sine contribuie la conformarea cu legislația națională.
- **capacitate inadecvată de a folosi oportunitățile de finanțare existente**
PLAM poate fi folosit ca un instrument pentru implementarea sistematică a investițiilor mari fără a crea probleme de ordin financiar și organizațional în comunitate.

Aptitudini/abilități ce vor fi dezvoltate

Trainingul va oferi participanților abilitățile și cunoștințele necesare pentru realizarea unui PLAM în orașul, județul sau comunitatea lor.

Per ansamblu, trainingul va dezvolta abilitățile participanților de a gândi într-o manieră strategică și sistematică. În particular, participanții vor fi instruiți asupra modului în care să organizeze procesul realizării PLAM cu o largă participare a publicului. Procesul se va focaliza pe stabilirea unui grup al părților interesate și coordonarea procesului PLAM.

De asemenea, participanții vor învăța să aplice în practică analiza SWOT, arborii problemelor și ai obiectivelor și analiza multicriterială pentru selectarea priorităților.

Ei vor învăța să utilizeze procesul de planificare strategică în condiții dificile (lipsa informațiilor, puține resurse disponibile, etc).

Conținut

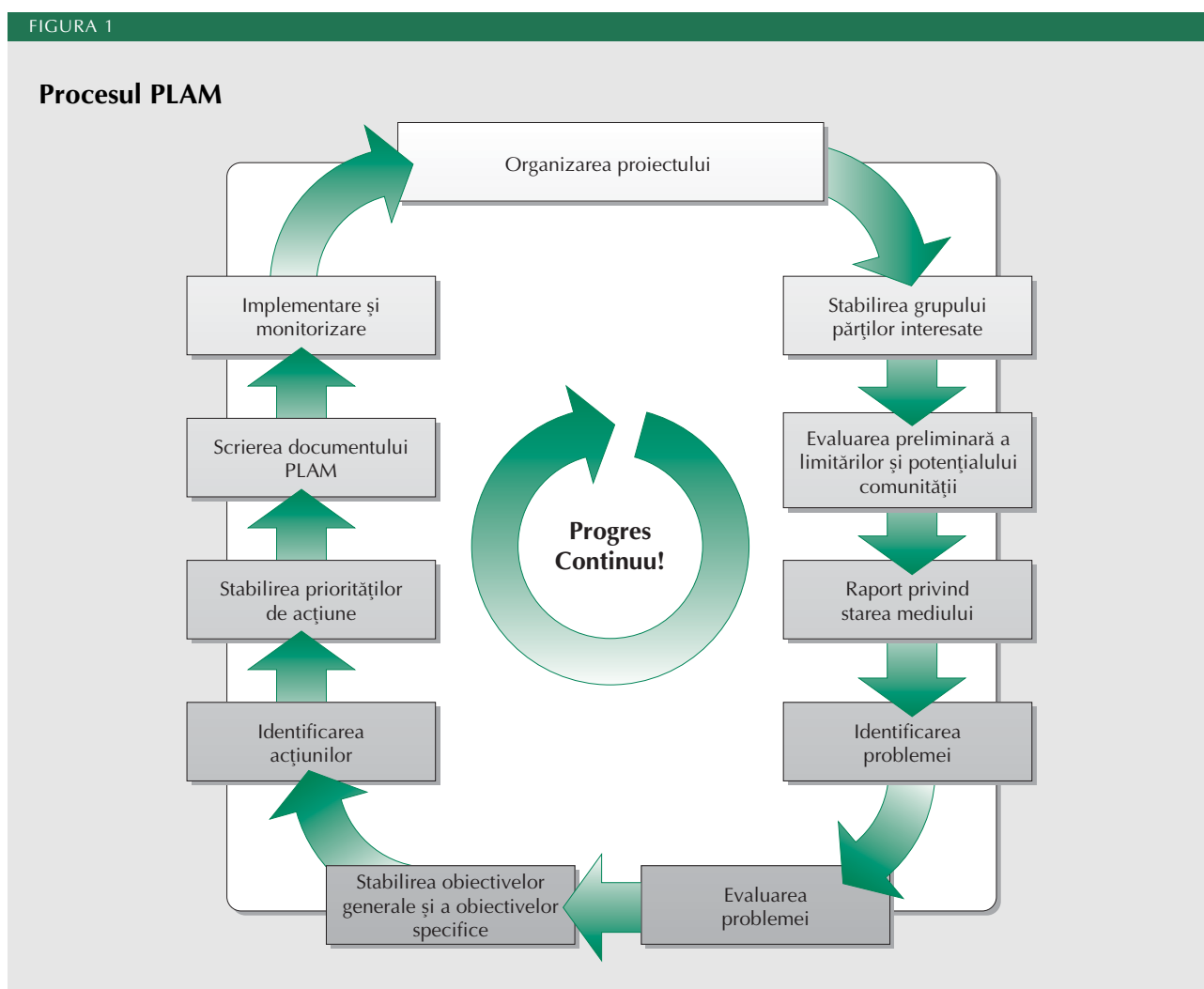
Trainingul prezintă principiile de bază ale planificării strategice care servesc ca bază și pentru metodologia PLAM, precum și metode practice despre cum să fie ele aplicate planificării de mediu cu participare publică.

Realizarea trainingului

Coloana vertebrală a trainingului este reprezentată de diagrama procesului PLAM (Figura 1), care prezintă etapele PLAM așa cum vor fi ele discutate pe parcursul trainingului. Participanții vor primi de asemenea un studiu de caz (vezi Anexa 1) al unui oraș ipotetic care va servi de exemplu pentru explicarea fiecărei etape a procesului PLAM. Fiecare etapă a procesului va fi descrisă în detaliu într-un material separat pe fiecare sesiune în parte. Sesiunile mai simple vor fi urmate de discuții în timp ce sesiunile mai complexe vor fi urmate de exerciții din îndrumar.

Agenda

Agenda furnizată este realizată pentru un training cu o durată de 2 zile și jumătate, dar trainingul în sine poate fi divizat în mai multe moduri diferite. O descriere a fiecărei sesiuni urmează agendei.

Sesiunea 1 - Organizarea proiectului

Realizarea unui program de protecția mediului cu metodologia PLAM durează maximum doi ani. Este un proces în care un grup al părților interesate parcurge întregul proces al PLAM, organizat în aproximativ 10-12 întâlniri de o zi. Pentru a ne asigura că procesul se construiește pe baza eforturilor grupului părților interesate, este implementat eficient și respectă un program, este necesară stabilirea unui cadru pentru coordonarea proiectului. În funcție de mărimea comunității, scopul proiectului și circumstanțele locale, o unitate formală de coordonare constând din una sau mai multe persoane poate fi stabilită. Rolul de coordonator al proiectului poate fi îndeplinit de un membru al grupului părților interesate, un consultant extern, reprezentantul unei autorități locale sau o combinație a celor menționate. Îndatoririle unității de coordonare includ:

- scrierea rapoartelor periodice și prezentarea lor către grupul părților interesate
- managementul biroului PLAM (ex. răspunsul la telefoane și întrebări, managementul financiar al bugetului proiectului, sub-contractarea experților)
- stabilirea unui sistem de informare și publicitate PLAM (ex. pagina web, comunicate de presă, întâlniri publice, sondaje, evenimente publice - vezi figura 2)
- verificarea și adnotarea documentelor și
- organizarea întâlnirilor grupului părților interesate (vezi textul)

Discuții

După prezentare este bine să existe un interval de 15 minute de discuții asupra modului în care participanții văd organizarea proiectului în comunitatea/județul lor. O atenție specială trebuie acordată: structurii unității de coordonare; stabilirii unui sistem de cooperare între unitatea de coordonare, autoritățile locale și grupul părților interesate; metodele de promovare a proiectului și de captare a publicului.

Sesiunea 2 - Stabilirea grupului părților interesate

Cu cât componența grupului părților interesate reflectă cu mai mare acuratețe interesele diferite ale diverselor grupuri prezente în comunitatea locală, cu atât mai mari sunt șansele de succes ale proiectului. Consultați figura 4 în care sunt câteva îndrumări referitoare la invitarea anumitor persoane de a lucra în cadrul grupului părților interesate.

Este esențial ca informația referitoare la constituirea grupului părților interesate să fie larg publicată astfel încât oricine din comunitate să aibă posibilitatea să se implice în munca grupului părților interesate, sau cel puțin în întâlnirea inițială, de constituire. Acest lucru poate fi făcut prin anunțuri în mass media locală sau afișe puse în locuri publice. În plus, merită ca pentru întâlnirea inițială să fie trimise invitații individuale anumitor instituții și persoane.

Persoanele interesate să lucreze pentru PLAM se vor întâlni pentru prima dată la întâlnirea de constituire, în cadrul căreia se va prezenta proiectul și se va constitui grupul părților interesate. Întâlnirea de constituire poate fi urmată imediat de prima întâlnire de lucru a grupului părților interesate. Această primă întâlnire de lucru poate fi consacrată unei evaluări preliminare a limitelor și potențialului comunității (vezi sesiunea 3). Cu toate acestea, alte subiecte pot fi de asemenea acoperite.

Pentru a face întâlnirea de constituire mai interesantă și atractivă unei audiențe largi, este bine de luat în considerare organizarea unui eveniment social, chiar dacă la scală redusă (de ex. un festival cu produse naturiste, competiție pentru stabilirea logo-ului programului sau o piesă de teatru cu subiect de mediu prezentată de o școală).

PLAM și publicul

Participarea publică este un element esențial al PLAM. Publicul nu trebuie doar informat despre proiect dar și implicat în diverse evenimente referitoare la proiect (cum ar fi competiții pe teme de mediu, picnicuri, campanii de mediu naționale și internaționale, etc.) Astfel se va reduce riscul de a izola grupul părților interesate de comunitate, situație în care grupul poate pierde sensul valorilor și credințelor comunității. În același timp această implicare a publicului va contribui la creșterea conștiinței de mediu a comunității.

Discuție

După prezentare, o discuție de 15 minute trebuie să aibă loc, concentrându-se în principal pe:

- componența grupului părților interesate
- diseminarea informației referitoare la întâlnirea de constituire și invitarea reprezentanților de a fi membri în grupul părților interesate
- programul întâlnirii de constituire, inclusiv invitații speciali, vorbitori și organizarea evenimentului.

Sesiunea 3 - Evaluarea preliminară a limitărilor și potențialului comunității

Una din metodele pentru evaluarea potențialului și a limitărilor comunității este **analiza SWOT**. Seminarul SWOT poate fi un bun punct de pornire pentru grupul părților interesate înainte de alte etape mai dificile ale procesului PLAM. De asemenea îi ajută pe membrii grupului părților interesate să se identifice ei înșiși cu comunitatea și să se integreze într-un grup de individualități. Rezultatele acestui seminar oferă o bună bază pentru *raportul asupra stării mediului* (vezi sesiuna 4).

Punctele tari și punctele slabe sunt în general considerate “interne” comunității, în timp ce oportunitățile și amenințările sunt considerate “externe”. Este important de evaluat atât din punct de vedere intern, punctele tari și punctele slabe ale comunității dumneavoastră cât și forțele externe care o influențează. De exemplu, un grad ridicat de conștientizare a locuitorilor comunității dumneavoastră în ceea ce privește problemele de mediu, poate fi perceput ca un punct tare intern, iar disponibilitatea unor împrumuturi rambursabile sau nu pentru probleme de mediu, de la instituții finanțatoare poate fi considerată ca o oportunitate externă. Pe de altă parte, o conștientizare redusă a problemelor de mediu de către membrii comunității poate fi considerată ca un punct slab intern, iar lipsa unui sprijin financiar național pentru programele municipale poate fi considerată ca o amenințare externă. O analiză SWOT simplă având la bază modelul PLAM realizat pentru Belogradchik (Bulgaria) este prezentată în Figura 4.

Organizarea unei întâlniri a grupului părților interesate

Programarea tuturor întâlnirilor grupului părților interesate trebuie agreată de la începutul proiectului și urmată cât mai îndeaproape posibil. Invitațiile individuale către toți membrii grupului părților interesate vor fi trimise înainte de fiecare întâlnire. Întâlnirile trebuie să aibă obiective precise și nu trebuie să îi facă pe participanți să aibă senzația că își pierd timpul. Membrii grupului părților interesate trebuie să aibă însă și posibilitatea să se relaxeze după munca lor voluntară de pe parcursul întâlnirilor. De aceea, este recomandat ca evenimente sociale să fie organizate după câteva astfel de întâlniri de lucru.

FIGURA 2

Părți interesate pentru constituirea grupului părților interesate

- autoritățile locale (consilieri municipali, oficialități, etc) și reprezentanți ai administrației guvernamentale centrale (de ex. organisme specializate cum ar fi Inspectoratele de Protecția Mediului, diverse agenții)
- organizații neguvernamentale (de ex. organizații locale, regionale sau naționale, asociații academice, organizații de tineret, cluburi)
- școli, licee și alte instituții educaționale
- spitale, Direcțiile de Sănătate Publică și alte instituții de ocrotirea sănătății, inclusiv servicii veterinare;
- reprezentanți ai mediului de afaceri local (de ex. platforme industriale, camere de comerț, meșteșugari, servicii, întreprinderi, cluburi de afaceri, fermieri).

Analiza SWOT

- Strengths
- Weaknesses
- Opportunities
- Threats

Analiza SWOT trebuie să acopere cel puțin câteva dintre aceste domenii:

- condițiile naturale locale (configurația terenului, biodiversitatea, resursele naturale, turismul, valori naturale);
- potențialul uman (existența forței de muncă calificate și ieftine, implicarea populației în problemele comunității, realizarea de legături sociale și culturale, spiritul antreprenorial existent în comunitate)
- infrastructura tehnică (starea drumurilor, rețeaua de canalizare și stațiile de epurare a apelor uzate, alimentarea cu apă, accesul la conductele de gaz, etc);
- potențialul economic (dezvoltarea anumitor ramuri industriale, agricultura, comerțul, tendințe viitoare, influxul investitorilor, nivelul economic al populației, etc).

FIGURA 3

Analiza SWOT pentru Belogradchick

Factori Interni

PUNCTE TARI

- valori naturale unice, de importanță națională și internațională
- mediu natural intact și nepoluat cu grad ridicat de împădurire
- angajamentul conducerii locale de a promova turismul bazat pe bogăția naturală locală
- absența unor industrii poluante semnificative în interiorul municipalității
- prezența muzeului de științe naturale cu personal calificat

PUNCTE SLABE

- lipsa fondurilor în comunitate
- deversările de la rețeaua de canalizare se fac în limitele orașului
- resurse insuficiente de apă potabilă
- animale ținute în locații improprii
- sistem învechit de colectare și depozitare a deșeurilor
- groapa de gunoi existentă nu îndeplinește cerințele legale

Factori Externi

OPORTUNITĂȚI

- o politică națională favorabilă dezvoltării turismului
- comunitatea aparține de planificarea regiunii de nord vest, regiune ce beneficiază de un program special de sprijin economic
- Actul referitor la Plantele Medicinale adoptat
- donorii acordă prioritate finanțării proiectelor transfrontaliere

AMENINȚĂRI

- dependența continuă de guvernul central
- marginalizarea continuă a minorității rome
- concentrarea atenției donozilor către municipalitățile mari din țară

Sesiunea 4 - Raportul privind Starea mediului

Evaluarea potențialului și limitărilor comunității realizată în sesiunea anterioară oferă un bun punct de plecare pentru evaluarea mediului în comunitatea dumneavoastră. Rezultatele acestei evaluări sunt apoi prezentate într-un raport privind starea mediului. Atunci când analizăm starea mediului, este important să considerăm nu doar aspectele legate de mediul natural dar și calitatea vieții localnicilor precum și procesele economice și sociale care au loc în comunitate.

Raportul privind Starea Mediului trebuie să includă:

- o delimitare a limitelor PLAM;
- un inventar al caracteristicilor naturale și construite, inclusiv ariile sensibile;
- o evaluare a facilităților publice, împreună cu capacitatea infrastructurii și eficacitatea acesteia (de ex. stațiile de epurare a apelor uzate);
- legăturile dintre aspectele sociale, economice și de mediu;
- o analiză a obligațiilor legislative.

O bună analiză a stării curente a comunității locale poate ajuta la identificarea problemelor de mediu și găsirea soluțiilor utile.

Discuții

După prezentare, o discuție de 15 minute trebuie să aibă loc, concentrându-se în principal pe scopul și conținutul raportului privind starea mediului și a modului practic de compilare și completare a raportului (cine trebuie să pregătească prima variantă de raport și pe ce structură)

Sesiunea 5 - Identificarea problemelor

Pe parcursul următoarei întâlniri, grupul părților interesate trebuie să examineze raportul privind starea mediului, cunoștințele grupului referitoare la comunitate și rezultatele sondajului de opinie în rândul populației.

Este important să se analizeze aspecte ca:

- calitatea mediului natural local și a componentelor sale (de ex. aer, sol, apă subterană și de suprafață, nivelul zgomotului, etc.)
- sursele de poluare și impactul lor asupra mediului natural (de ex. întreprinderi industriale, întreprinderi extractive, stații de epurare a apelor uzate precum și locurile de depozitare a deșeurilor solide și gropile ilegale);
- accesul populației la resurse naturale de o calitate corespunzătoare (de ex. apa potabilă, oportunități de recreere)
- managementul și folosirea rațională a resurselor naturale locale, inclusiv utilizarea terenurilor, devastarea unor arii naturale valoroase și pierderea resurselor naturale;
- starea sănătății populației (de ex. rata mortalității infantile, bolile profesionale, speranța de viață a locuitorilor).

Lista problemelor de mediu trebuie să includă nu doar problemele care ne preocupă astăzi dar și probleme viitoare. De exemplu, o sursă municipală de apă potabilă care nu este contaminată astăzi poate deveni poluată în viitor din cauza deversărilor accidentale de la o benzinărie sau o groapă de gunoi care funcționează în vecinătate. Astfel de probleme potențiale trebuie incluse în lista dumneavoastră de preocupări de mediu. Pentru a determina mai ușor riscurile potențiale, puneți-vă întrebări de genul: "ce se întâmplă dacă", de exemplu: "se infiltrează poluanți de la groapa de gunoi, ce efect poate avea acest fapt asupra stării de sănătate a populației și a mediului?"

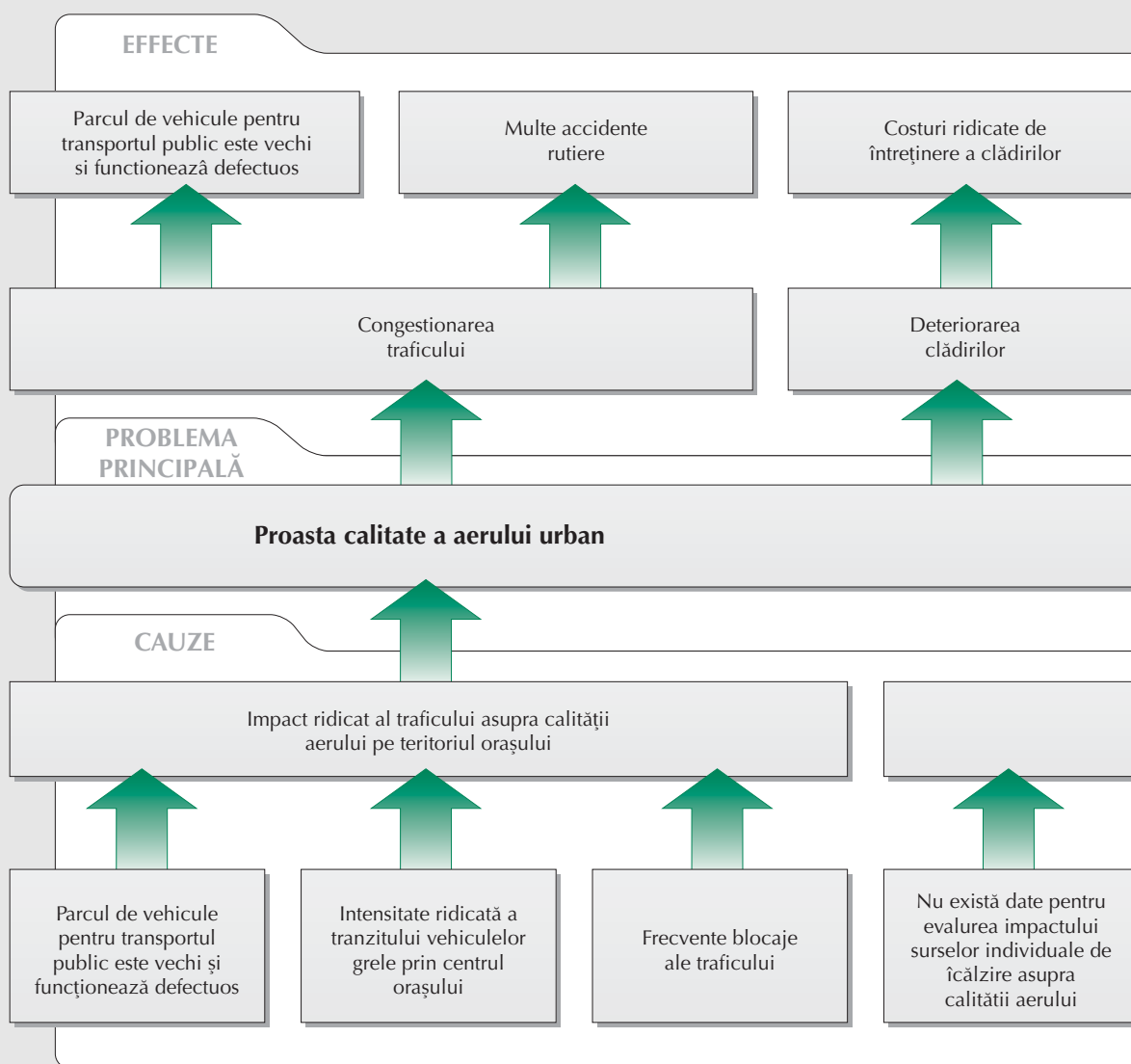
Sesiunea 6 - Evaluarea problemelor

Există metode diferite de evaluare a problemelor de mediu. Comunitățile, în funcție de dimensiunea lor, circumstanțele locale sau doar preferințele locale, pot alege dintre acestea. Una dintre metode, **analiza comparativă a riscului** este adesea folosită în comunitățile mari sau regiuni cu probleme de mediu grave și interdependente. O altă metodă, **analiza arborilor problemelor**, poate fi aplicată în cazuri mai simple sau pentru comunități mici și medii. Cea din urmă a fost selectată pentru acest manual.

Analiza arborilor problemelor implică identificarea problemelor majore și stabilirea relației cauză efect între aceste probleme. Scopul principal al acestei analize este

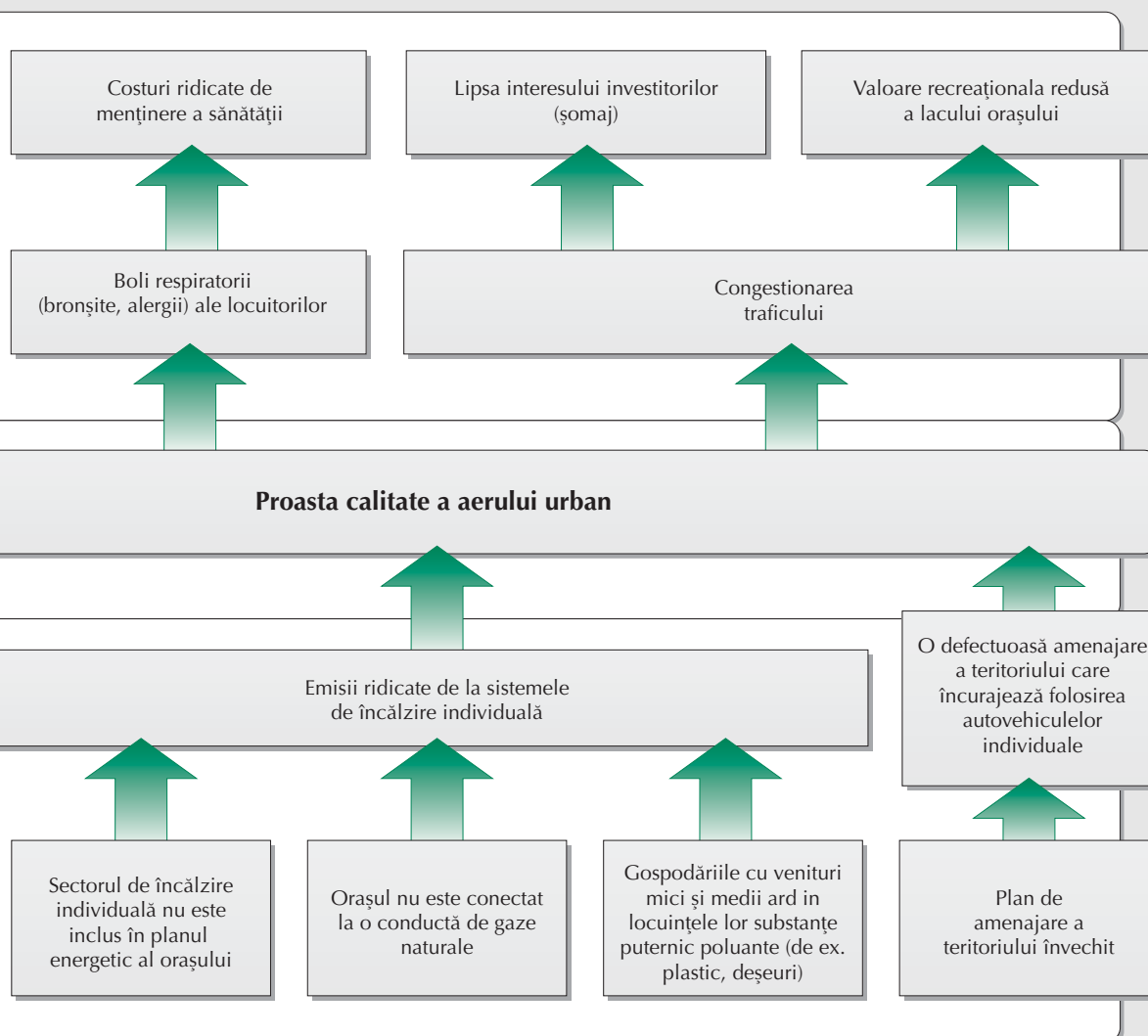
FIGURA 5

Analiza arborilor problemelor

acela de a încerca să ne asigurăm că “rădăcinile problemei” și nu doar simptomele acesteia sunt identificate și prin urmare incluse în considerațiile proiectului.

O analogie medicală poate fi utilizată pentru a explica filosofia care stă în spatele acestei metode: dacă ai o durere cronică și iei un calmant pentru tratarea ei, de fapt tratezi simptomul și nu cauza durerii. Calmantul cel mai probabil va masca indiciul (durerea) a ceea ce poate fi o problemă gravă de sănătate, și care lăsată netratată poate deveni și mai gravă. Când calmantul își termină efectul, problema revine. În plus, organismul își va dezvolta treptat o rezistență la calmant. Cu timpul, doze din ce în ce mai mari de calmant vor fi necesare pentru a trata aceeași problemă. Proiectele care se adresează doar simptomelor și nu investighează cauza problemei, este puțin probabil că vor aduce beneficii durabile.

Obiectivele strategice trebuie să:

- definească o stare pozitivă dezirabilă și să ghideze eforturile organismelor care implementează PLAM
- să direcționeze realizarea strategiilor detaliate de implementare pentru fiecare obiectiv specific
- să reflecte așteptările grupului părților interesate și a locuitorilor
- să se adreseze tipurilor de probleme identificate în etapele anterioare ale PLAM, dar, să meargă dincolo de rezolvarea problemelor specifice
- să fie în concordanță cu politicile naționale și regionale, dar cu toate acestea să se concentreze pe zona proiectului (strategiile de implementare trebuie să rămână în domeniul de acțiune al autorității pentru care programul este pregătit)

O analiză cuprinzătoare și clară a arborilor problemelor oferă un fundament solid pentru realizarea unui set de obiective relevante și focalizate ale proiectului în etapele următoare ale PLAM. Un exemplu de arbore al problemelor este prezentat în figura 5.

Nu trebuie să uităm ca analiza arborilor problemelor nu este o metodă științifică. Ea are la bază realizarea consensului și de asemenea nu trebuie să uităm că oamenii pot face și greșeli colective. Este recomandabil să se verifice arborele problemelor cu informații despre problemele de mediu provenite din alte surse.

Sesiunea 7 - Stabilirea obiectivelor generale și a obiectivelor specifice

Sesiunea poate începe cu un exercițiu care să creeze o viziune a comunității. Poate fi organizat ca o sesiune de brainstorming pe parcursul căreia membrii grupului părților interesate să agreeze o viziune comună asupra comunității lor peste 25-30 de ani. Această viziune nu este - și nu trebuie să fie - limitată doar la aspectele de mediu. Dimpotrivă, imaginea dorită a viitorului trebuie să fie cât mai cuprinzătoare cu putință și trebuie să cuprindă indicii ale noilor oportunități și amenințări care pot apărea ca rezultat al realizării ei.

Descrierea viziunii dorite a viitorului așa cum este prezentată în documentul PLAM poate avea una sau două pagini. Cu toate acestea, ea poate fi rezumată într-o propoziție sau un slogan, așa cum a fost cazul în unul dintre PLAM din Polonia: “ Orașul Gdansk - un oraș pentru natură și oameni”.

Viziunea va furniza direcția pentru care să se formuleze obiectivele generale a căror implementare este necesară pentru transformarea viziunii în realitate. Îndrumări pentru formularea obiectivelor generale pot fi găsite în caseta alăturată.

Exemple de obiective generale pot fi: “creșterea conștiinței de mediu a locuitorilor comunității”, sau un obiectiv mai ușor măsurabil - “reducerea poluării atmosferice până la limitele admise de normele naționale”.

Următorul pas după stabilirea obiectivelor generale este dedicat stabilirii obiectivelor specifice care stabilesc bornele de măsurare a progresului înregistrat în atingerea viziunii dorite. Obiectivele specifice trebuie să:

- se concentreze mai degrabă asupra modalităților de îndeplinire a obiectivului general decât să reflecte așteptările grupului părților interesate;
- fie formulate într-o manieră care elimină, într-o măsură cât mai mare cu putință, orice element de nesiguranță în implementarea PLAM; și
- asigure că îndeplinirea lor va elimina, sau cel puțin va reduce, problemele definite în etapele anterioare.

În multe materiale metodologice, obiectivele specifice sunt caracterizate de acronimul SMART (Specific, Măsurabil, de Atins, Relevant, cu Timp definit). Această descriere poate fi utilizată pentru a verifica dacă obiectivele specifice ale PLAM îndeplinesc obiectivele de bază ale metodologiei. Este important ca atât obiectivele generale cât și cele specifice să fie clar formulate și să nu dea naștere la dificultăți legate de interpretare. Astfel se va putea acorda mai multă atenție implementării decât interpretării lor.

Exemple de obiective specifice includ: “ Până în 2010 toate apele uzate să fie colectate în rețele de canalizare pentru a putea fi epurate ”, sau “ Reducerea consumului de apă cu cinci procente până în 2005”. Așa cum se observă deja în aceste exemple, obiectivele specifice trebuie să fie stabilite pentru o perioadă de 5-10 ani, în funcție de durata de timp căreia i se adresează PLAM. Odată îndeplinite obiectivele specifice trebuie să fie scoase din planul de acțiune sau modificate semnificativ.

De exemplu, o bună metodă ce poate fi folosită pentru stabilirea obiectivelor generale și strategice este analiza arborelui obiectivelor (vezi figura 6). În esență este o continuare a analizei arborelui problemelor, cu presupunerea că atunci când găsim rădăcinile cauzelor problemelor și încercăm să le soluționăm, vom soluționa de fapt problema în sine. De aceea, începem prin reformularea problemelor, cauzelor și efectelor, în declarații pozitive, construind în acest mod un arbore pozitiv ce reflectă în oglindă arborele problemelor. Diagramele bine realizate ale arborelui obiectivelor vor furniza un bun punct de plecare pentru formularea acțiunilor specifice. Trebuie să menționăm că dacă ne dorim realizarea unui PLAM cuprinzător nu trebuie să limităm programul doar la aspectele analizate pe parcursul analizelor arborilor obiectivelor respectiv problemelor.

Sesiunea 8 - Identificarea acțiunilor

După determinarea obiectivelor generale și a obiectivelor specifice, grupul părților interesate trebuie acum să realizeze un plan de acțiune. Această etapă se concentrează în principiu pe identificarea acțiunilor care sunt necesare pentru îndeplinirea obiectivelor generale și specifice. În căsuța alăturată sunt prezentate tipurile de acțiuni care contribuie foarte bine la PLAM.

Fiecare dintre aceste acțiuni poate fi ulterior descrisă mai în detaliu în cadrul documentului PLAM. Descrierea trebuie să includă cel puțin următoarele elemente:

- referire la obiectivul general și specific căruia i se adresează aceste activități;
- indicatori care să indice dacă obiectivul specific și în final cel general au fost îndeplinite;
- pașii de implementare care trebuie urmați pentru executarea acestor acțiuni;
- organizațiile/persoanele responsabile pentru fiecare pas în implementare;
- costurile fiecărui stadiu al implementării
- termene de realizare propuse
- surse posibile de finanțare.

În stabilirea obiectivelor generale și specifice, există anumite reguli care trebuie urmate în identificarea activităților și stadiilor lor de implementare. Nu trebuie să uităm că setul de acțiuni care contribuie la atingerea obiectivului specific trebuie să fie îndeplinit. Această înseamnă că acțiunile trebuie să fie definite în așa fel încât după ce au fost duse toate la îndeplinire, obiectivul specific a fost realizat. Similar, când planificăm stadiile de implementare pentru fiecare acțiune, trebuie să analizăm dacă executarea tuturor stadiilor va duce la crearea condițiilor pentru îndeplinirea acțiunii respective.

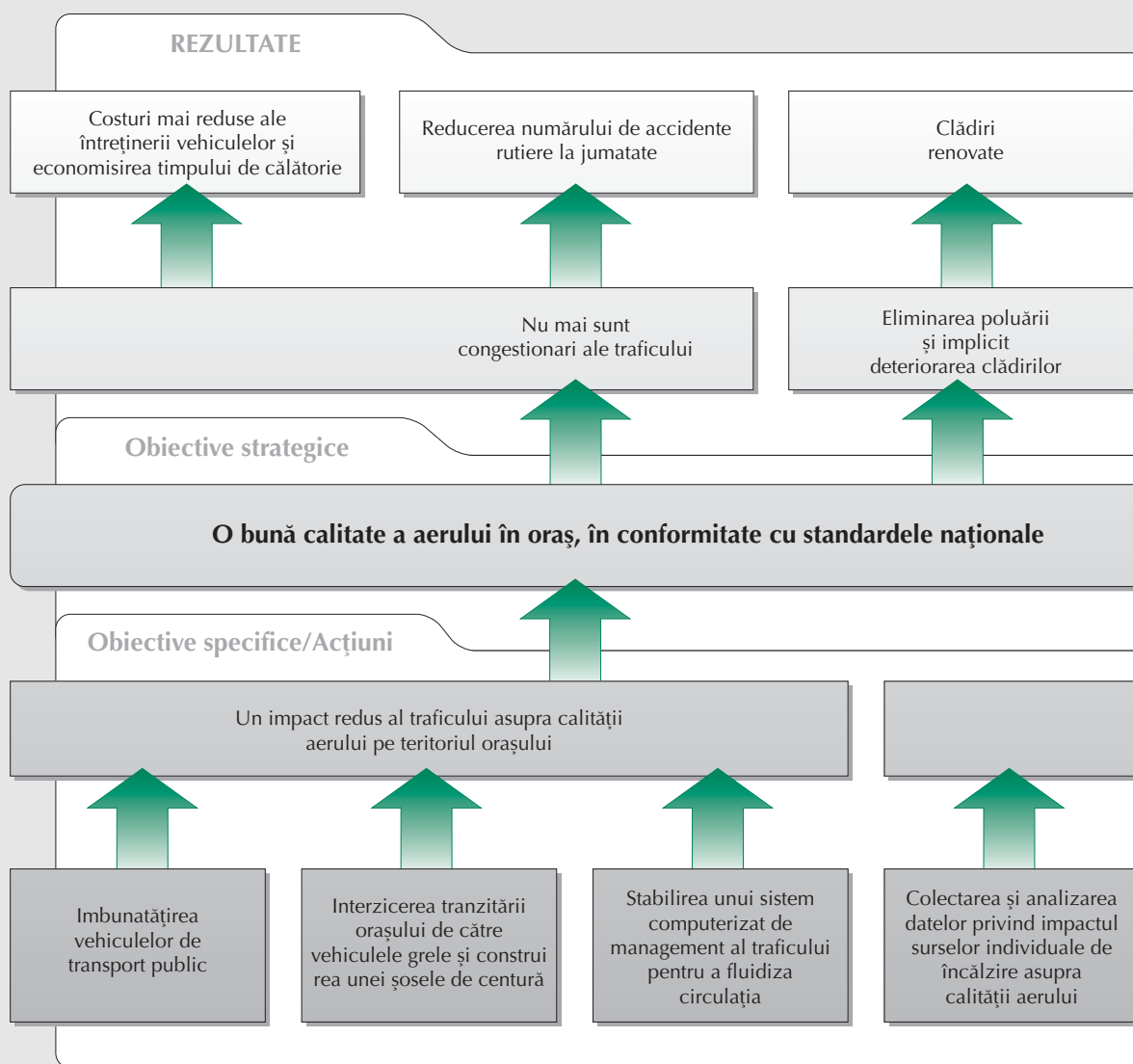
Identificarea și descrierea acțiunilor este una dintre cele mai dificile provocări cu care se confruntă fiecare grup al părților interesate. Pe parcursul acestei etape a procesului este adeseori necesar să obținem sfatul specialiștilor, deoarece membrii grupului părților interesate poate nu au toate cunoștințele necesare pentru determinarea celor mai eficiente acțiuni ce pot fi aplicate. Această etapă a PLAM solicită în mod special o cooperare activă între grupul părților interesate și diverse autorități locale, precum și cu alte grupuri care vor fi ulterior responsabile pentru implementarea acțiunilor.

Acțiuni PLAM recomandate:

- prevenirea poluării și acțiuni tehnologice (de ex. instalarea unei trepte de epurare biologică în cadrul stației existente de epurare a apelor uzate, extinderea rețelei de canalizare);
- acțiuni de informare și educare (de ex. organizarea de campanii de conștientizare a publicului, stabilirea unui centru de informare, publicarea unui ghid al consumatorului de produse biologice/ naturiste)
- măsuri financiare (de ex. introducerea unui sistem de taxe bazat pe consumul de apă al locuitorilor determinat cu ajutorul contoarelor individuale, o taxă mai redusă pentru cei care colectează separat gunoiul menajer)
- măsuri legislative (de ex. realizarea de regulamente municipale în ceea ce privește folosirea terenurilor pentru a proteja terenurile agricole și a promova folosirea economică a acelor zone care necesită curățare sau recultivare);
- măsuri organizatorice (de ex. stabilirea unui departament de mediu separat în cadrul autorității locale, angajarea de personal suplimentar în cadrul serviciilor de mediu);
- acțiuni de implementare (de ex. amenzi pentru neconformare, închiderea întreprinderilor care nu se conformează).

FIGURA 6

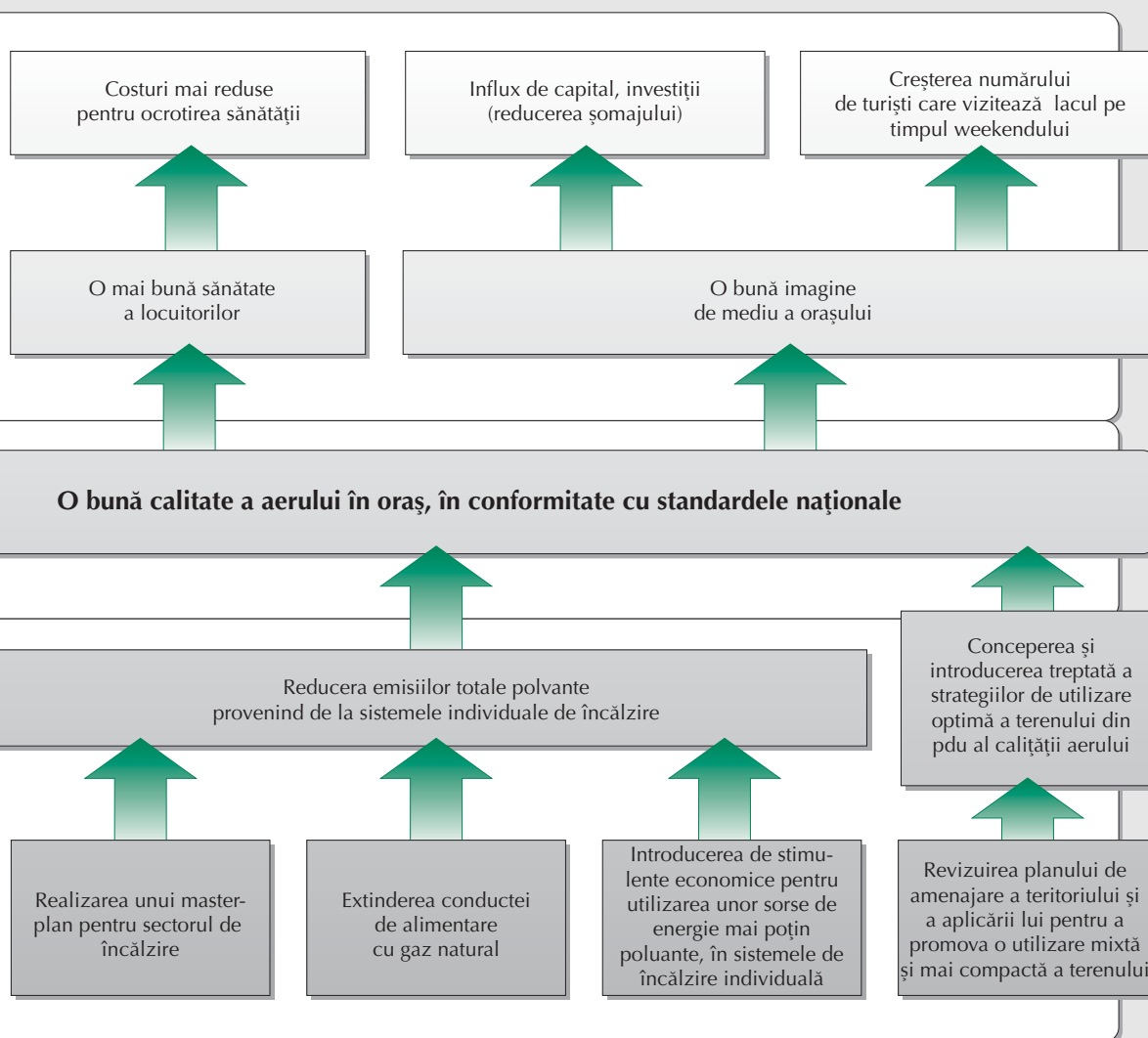
Analiza Arborelui Obiectivelor

În anumite cazuri, poate fi benefic pentru autoritățile locale să stabilească cooperări cu alte comunități care se confruntă (sau s-au confruntat) cu probleme similare. Figura 8 oferă un model de acțiune PLAM ce are la bază obiectivul conformării infrastructurii de apă cu cerințele UE.

Sesiunea 9 - Stabilirea priorităților de acțiune

Considerând că PLAM este un document extensiv și complet, el este recomandat ca o acțiune propusă. Pentru aceasta, este mai întâi necesar să stabilim un set de criterii pe baza cărora prioritățile vor fi selectate.

Criteriile stabilite trebuie să reflecte nu doar sistemul de valori și preocupările grupului părților interesate dar și fezabilitatea economică, tehnică și legislativă a implementării acțiunilor specifice. Stabilirea unui set de criterii este foarte importantă pentru determinarea secvenței de implementare a acțiunilor individuale.

Considerați următoarele criterii:

- amenințarea asupra sănătății umane, calității vieții și mediului (încorporarea punctelor de vedere exprimate în sondajul de opinie);
- conformarea cu prioritățile politicilor, standardelor și regulamentelor naționale, regionale și locale

FIGURA 6

Graficul cu prioritățile orașului Mariupol

CRITERII DE PRIORITIZARE	PRIORITĂȚI		
	Ridicată (3 puncte)	Medie (2 puncte)	Scăzută (1 punct)
Cost (în USD)	> 10 000	10 000 - 1 000 000	peste 1 000 000
Timp (în ani)	> 1 an	2-3	peste 3
Importanța problemei (1 este cea mai mare)	1-4	5-7	8-9
Mobilizarea populației (număr al populației)	peste 10 000	2 000 - 10 000	sub 2 000
Vizibilitatea efectului (% al rezidenților)	peste 70%	10-70%	sub 10%

Pe baza numărului total de puncte, acțiunile propuse pot fi împărțite pe grupuri, de ex:

- Grupul I 13-15 puncte
- Grupul II 10-12 puncte
- Grupul III 5-9 puncte

- implementare și costurile de operare
- cost -beneficiu
- timp de implementare
- durabilitatea efectelor
- posibilitatea de finanțare
- fezabilitatea tehnică
- viteza și ușurința implementării
- preferințele și implicarea publicului
- numărul beneficiarilor
- impactul asupra dezvoltării economice

FIGURA 7

Model de Plan de Acțiune

Obiectiv General	Obiectiv Specific	Indicator	Acțiune	Pași
1. Infrastructura pentru apă în conformitate cu legislația UE	1.1 Extinderea rețelelor de alimentare cu apă și de canalizare	100% din populație conectată (exceptând cazurile nejustificate)	1.1.1 Extinderea sistemului de canalizare	A. pregătirea documentației tehnice
				B. Pregătirea analizei economice și financiare
				C. Construirea treptată a rețelei

Figura 7 ne indică criteriile utilizate pentru identificarea acțiunilor prioritare în cazul unui PLAM realizat în Mariupol, Ucraina.

Sesiunea 10 - Scrierea documentului PLAM

Există mai multe modalități de structurare a unui document PLAM. O posibilă structură este prezentată în caseta alăturată. Desigur, un document PLAM propriu-zis va reflecta caracteristicile individuale ale proiectului respectiv.

Documentul PLAM trebuie să fie concis și la subiect. Anumite materiale realizate pe parcursul întâlnirilor grupului părților interesate trebuie de aceea excluse din document. Este o bună idee de a pregăti un raport al proiectului în paralel cu documentul PLAM, raport care va include cele mai importante documente și materiale. Acest document va constitui o sursă de referință pentru toate părțile interesate, va asigura transparența procesului PLAM și va valida munca depusă de grupul părților interesate.

Discuție

După prezentare este recomandat să avem o discuție de 15 minute referitoare la scopul și conținutul documentului PLAM, și la aspectele practice ale elaborării documentului (de ex. cine ce trebuie să facă, cine trebuie consultat, etc.)

Sesiunea 11 - Implementare și monitorizare

Forma finală a documentului PLAM trebuie să fie discutată și acceptată la întâlnirea plenară finală a grupului părților interesate, iar apoi înaintată spre punere în practică autorităților locale. Este recomandat ca încheierea și transmiterea PLAM să se desfășoare într-un cadru cât mai public și mai ceremonial cu putință. Poate avea loc de exemplu în cadrul unei sesiuni speciale a Consiliului Local, urmată de o conferință de presă susținută de lideri, și cu participarea autorităților locale și regionale.

Conținutul cadru al unui PLAM

- cuvânt înainte din partea primarului și /sau consiliului local
- rezumat
- introducere (o scurtă explicație a ceea ce înseamnă PLAM și cum a fost realizat)
- evaluarea problemelor de mediu
- planul de acțiune (poate fi inclus sub forma unor tabele pentru fiecare obiectiv general)
- anexele (acestea pot include raportul privind starea mediului, hărți, grafice, fotografii, analize adiționale, etc)

Părțile responsabile	Termenul limită	Costurile	Sursele de finanțare
Consiliul Local în cooperare cu Compania de apă	2004	EUR 2 000	■ bugetul municipal
Consiliul Local în cooperare cu Compania de apă	2004	EUR 3 000	■ bugetul municipal
Compania de apă	2010	Conform analizei financiare	■ bugetul municipal ■ fondul regional de mediu

Pentru mai multe informații referitoare la planificarea și implementarea unui PLAM în Europa Centrală și de Est, pagina de web a REC: www.rec.org/REC/Programs/Localinitiatives/LEAP/ >. Pagina conține informații despre procesul PLAM, referințe la cerințele naționale în ceea ce privește PLAM în țările Europei Centrale și de Est și descrierea PLAM demonstrative selectate, inclusiv sumarul sau versiunea completă a documentelor PLAM. În plus, veți găsi o listă cu materiale de referință (inclusiv materiale de training) și legături internet cu alte organizații, instituții și agenții implicate în activități PALM.

Desigur, autoritățile locale guvernamentale nu au nici o obligație să se conformeze cu recomandările grupului părților interesate. Cu toate acestea, un proiect bine pregătit și bine condus în cadrul căruia grupul părților interesate a lucrat în mod constant cu autoritățile locale, are de regulă versiunea finală a documentului PLAM acceptată de către Consiliul Local. Pentru acesta din urmă PLAM devine un document valoros care reflectă opinia comunității referitor la importanța problemelor specifice și soluțiile dezirabile.

Sarcina finală, pe termen lung, pentru grupul părților interesate este monitorizarea implementării PLAM, adaptarea și actualizarea lui. După selectarea unei strategii specifice pentru protejarea și îmbunătățirea condițiilor de mediu, excutarea PLAM trebuie să fie evaluată sistematic pentru a vă asigura că obiectivele se schimbă în concordanță cu condițiile de mediu. Monitorizarea constantă a programului este un mod de a urmări dacă persoanele responsabile pentru implementarea unei anumite sarcini își duc la îndeplinire munca în mod efectiv și sistematic.

Omiterea unor astfel de mecanisme de control atunci când se realizează și se aprobă un PLAM poate conduce la situații în care planuri perfecte și realiste vor deveni niște documente prăfuite pe un raft - așa cum s-a întâmplat în multe cazuri. Acordul în ceea ce

privește acțiunile poate fi repede uitat dacă sarcina monitorizării planului nu este o parte integrantă a programului de implementare. O punere în practică eficientă necesită verificare.

Discuție

După prezentare se recomandă o discuție de 15 minute în ceea ce privește organizarea pașilor viitori (de ex. rolul viitor al grupului de inițiativă, organizarea implementării PLAM).

Sesiunea 12 - Rezumarea trainingului

Această sesiune este organizată sub forma unei discuții libere pentru rezumarea și încheierea trainingului. Câteva subiecte recomandate sunt:

- aplicabilitatea procesului la comunitățile participanților
- interesul participanților în realizarea unui PLAM
- PLAM versus alte abordări ale planificării strategice (argumente pro și contra)
- evaluarea trainingului de către participanți

FIGURA 8

Studiu de caz - PLĂMEȘTI

INFORMAȚII GENERALE

PLĂMEȘTI (populație 50 000 de locuitori) este situat pe o importantă rută internațională Est - Vest. Linia ferată ce traversează orașul deservește de asemenea transportul internațional.

Orașul este situat pe valea râului PLAMIȚA, vale ce este situată în centrul unei zone deluroase (alcatuită în principal din argilă, nisip și pietriș). Datorită depozitelor de minereu din regiune, dezvoltarea topitoriilor a început cu sute de ani în urmă. În prezent depozitele rămase nu sunt suficiente pentru utilizarea lor pe scară industrială. Rămân totuși câteva situri cu topitorii tradiționale și o mare topitorie localizată în suburbiile orașului. Topitoria este cea mai mare companie industrială și are peste 2000 de angajați.

UTILIZAREA TERENULUI

În funcție de utilizarea terenului se pot distinge 4 zone în interiorul orașului:

- Zona industrială care este localizată în partea estică a orașului PLĂMEȘTI. Ea constă în principal din întreprinderi și depozite care constituie sursele principale de poluare, inclusiv topitoria de metale neferoase.
- Orașul vechi și zona centrală (10 000 de locuitori) acoperă partea centrală a orașului. Zona Orașului vechi trebuie păstrată datorită valorii sale istorice. Funcțiile de bază ale acestei părți cuprind sectorul locativ și serviciile. Traficul în această zonă este limitat la transportul rezidențial și de aprovizionare necesar.
- Zona intens locuită (30 000 de locuitori) este situată în partea nordică a orașului. Este o zonă rezidențială tipică cu mari blocuri de apartamente, construite în anii 1960, 1970. Această zonă oferă și spații comerciale largi și servicii.
- Zona suburbană (10 000 locuitori) se întinde pe părțile sudice și vestice ale orașului. Este o zonă ce cuprinde în special case individuale.

SUMARUL STĂRII MEDIULUI

În anii 90' s-au alocat numeroase fonduri pentru investiții în protecția mediului ce au avut un impact pozitiv în îmbunătățirea calității mediului. Cele mai ample îmbunătățiri s-au realizat în domeniul calității aerului (a cărui poluare era în principal generată de sursele industriale), reducerea consumului de apă, stoparea tendințelor negative de creștere a cantității de ape uzate și a cantităților de deșeuri solide.

Calitatea aerului

Calitatea aerului ambiental

Pe baza datelor detaliate, se poate conchide că:

- Apar modificări sezoniere ale concentrațiilor de dioxid de sulf (SO₂). Pe timpul iernii, concentrația de SO₂ crește până la un nivel de 50-75 miligrame pe metru cub (mg/m) iar concentrația de particule în suspensie la 20 mg/m, ceea ce demonstrează că acești poluanți provin în principal de la sursele de încălzire.
- Concentrațiile de oxizi de azot (NO_x) și particule sedimentabile nu sunt influențate de anotimp, ceea ce demonstrează că provin în principal de la surse mobile de poluare și de la topitorie.
- Nu există o monitorizare sistematică a calității aerului ambiental în ultimii ani. O inspecție ad hoc organizată de Inspectoratul Local de Protecția Mediului a relevat depășiri ale concentrației de CS₂, într-un punct de lângă topitorie precum și benzen pe aria întregului oraș, și în special de-a lungul șoselelor.

Poluarea aerului din surse industriale

■ Topitoria de metale neferoase a fost înființată la începutul anilor '50. În anii '90 ea a fost modernizată. Topitoria produce aproximativ 35 000 de tone de metal pe an, majoritatea producției fiind folosită ca produs pentru industria construcțiilor. Întreprinderea se află într-o situație financiară proastă. Problemele de mediu ale întreprinderii sunt cauzate în principal de emisiile de CS₂ și praf ce conține metale grele. Consecințele emisiilor transportate de vânt sunt resimțite de aproximativ 10% din populația orașului PLĂMEȘTI.

FIGURA 8

Studiu de caz - PLĂMEȘTI continuare

■ Centrala electrică

Centrala electrică produce energie electrică pentru sistemul național precum și energie termică pentru topitorie și toate zonele rezidențiale din Zona III. De asemenea satisface și consumul de energie a 10% din casele individuale. Centrala electrică este o utilitate modernă construită la mijlocul anilor '80. Ea are 2 blocuri generatoare (fiecare de câte 100 MW putere) și un boiler pentru abur. Există potențial de utilizare a căldurii pierdute la turbinele de încălzire care ar spori cu 40% căldura furnizată

■ Alte întreprinderi industriale

Celelalte întreprinderi industriale sunt mici și nu joacă un rol important în poluarea atmosferică. Practic nu sunt cazuri grave de neconformare cu limitele maxime admise.

Emisii din transport

Creșterea rapidă a numărului autoturismelor individuale impune de asemenea o anumită presiune asupra locuitorilor și mediului. În ultimii doi ani numărul autoturismelor înregistrate în oraș practic s-a dublat. În prezent există 9000 de vehicule înregistrate, inclusiv autoturisme. Orașul nu are șosea de centură pentru redirecționarea traficului internațional, și de aceea el străbate Zonele I, III și IV și în lungul limitei Zonei II. Parcul de vehicule utilizat de transportul public este vechi și poluant. Nivelul de zgomot și poluarea aerului provenind de la surse mobile depășesc de multe ori limita admisibilă de-a lungul rutelor de tranzit și a șoselelor ce străbat Zona I. Intensitatea traficului pe drumul internațional atinge 25 000 - 30 000 de vehicule pe zi, din care 48% sunt camioane. În timpul zilei, intensitatea traficului pe șoseaua națională este de 600 - 1 200 vehicule pe oră.

Emisii din gospodării

În prezent 85% din locuitorii din blocurile de apartamente și 45% din casele individuale folosesc gazele naturale pentru încălzire și apă caldă. Mai mult decât atât toate clădirile municipale și majoritatea clădirilor publice sunt alimentate cu gaz natural.

Cu toate acestea, "emisiile joase" cauzate de arderea cărbunilor în case individuale și boilere mici pune

încă o problemă destul de gravă. Poluanții majori emiși de aceste surse sunt praf, SO₂, NO_x și hidrocarburi aromatice, inclusiv benzopiren (un compus chimic foarte cancerigen). Aceștia sunt produși ai arderilor la temperaturi joase și cantități reduse de oxigen. Situația se agravează din cauza faptului că în multe gospodării locuitorii ard diverse deșeuri menajere, cum ar fi de exemplu ambalaje de plastic. În zonele în care majoritatea clădirilor și locuințelor folosesc cărbune pentru a încălzi apa (de ex. Orașul Vechi, Zona Centrală), poluarea aerului va fi cauzată în special de hidrocarburi. O altă zonă în care emisiile joase sunt deosebit de periculoase este zona cu case individuale în sud-vestul orașului Plămești. Se estimează că aproximativ 20% din populația orașului este expusă în mod cronic la emisii joase iar 60% este expusă periodic la emisii joase.

Calitatea apei subterane și a apei de suprafață

Apa de suprafață - resurse și calitate

Plămești este situat în bazinul hidrografic al râului Plămești, principalul râu din regiune. Râul străbate întregul oraș de la vest la est. Debitul mediu al râului este de 15 metri cubi pe secundă. În primul trimestru al anului 2000, Inspectoratul de Protecția Mediului a analizat calitatea apelor râului, descoperind că nu a îndeplinit criteriile pentru categoria a treia. Cea mai îngrijorătoare situație s-a înregistrat la CBO5, bacterii coliforme, substanțe solide organice în suspensie și clorofila A. Râul este deja poluat înainte de a ajunge în Plămești și este și mai mult poluat atunci când străbate orașul.

Apa subterană - resurse și calitate

Zona din împrejurimea orașului are resurse bogate, de bună calitate de apă subterană. Orașul are două puncte de captare a apei: captarea "la marginea râului" furnizează aproximativ 70% din apa destinată populației iar captarea "în pădure" furnizează aproximativ 30% din apa pentru populație. Capacitatea actuală a captărilor de apă este satisfăcătoare pentru a asigura provizia de apă potabilă pentru următorii 20 de ani. Cu toate că, calitatea apei de la punctul de captare "la marginea râului" este ridicată, reglementările sanitare cer tratarea de bază a apei.

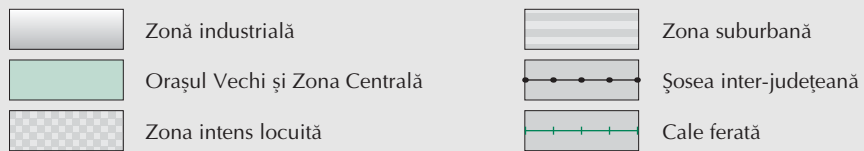
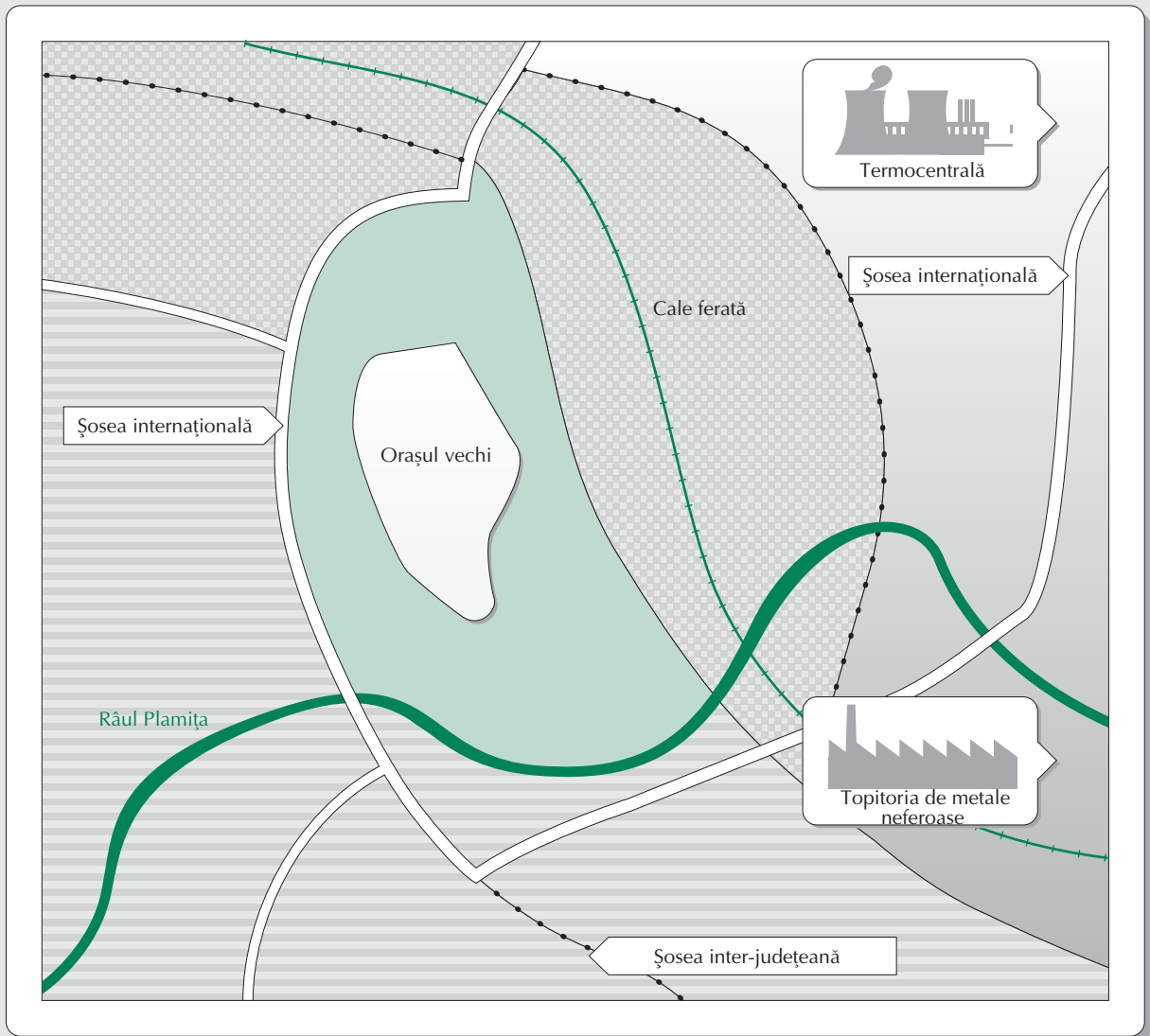

FIGURA 8

Studiu de caz - PLĂMEȘTI continuare

Unii locuitori folosesc de asemenea fântâni individuale pentru a scoate apa de la mică adâncime, dar calitatea acestei ape nu este satisfăcătoare. Măsurătorile arată un nivel ridicat în special la nitrați, cauzat de rețeaua de canalizare.

Cele mai multe întreprinderi industriale au propriile lor captări de apă.

Principalele surse de poluare a apelor de suprafață și subterane

Managementul apei uzate reprezintă încă o problemă pentru oraș. În ciuda faptului că acum doi ani o nouă și modernă stație de epurare a intrat în funcțiune, calitatea apei râului nu s-a îmbunătățit, un rol principal pentru o calitate atât de scăzută a calității apei râului îl au în special bacteriile coliforme și substanțele organice ce sunt caracteristice sistemelor de canalizare. Analiza apei uzate ce a fost realizată la un an după ce noua stație de epurare a început să funcționeze, arată că volumul de apă descărcat către stația de epurare depășește cu aproximativ 30% cantitatea de apă preluată din sistemul de alimentare cu apă de către populație și industrie. Anumite zone ale orașului nu sunt conectate la sistemul de canalizare și colectare a apelor uzate. Locuințele din zona cu blocuri, din Orașul vechi și Zona Centrală sunt complet conectate. Se estimează că doar 60% din locuințele individuale din Zona IV sunt conectate. Restul au fost individuale care de obicei au infiltrații. Există de asemenea conectări ilegale ale caselor la sistemul de colectare a apelor pluviale realizate de proprietarii caselor sau de mici întreprinzători sau meseriași.

Apa pluvială ce este descărcată direct în râu este o altă sursă de poluare. Debușeele sistemului de colectare a apei pluviale nu au instalațiile necesare îndepărtării nisipului sau a produselor petroliere. Sistemul de colectare a apelor pluviale acoperă Orașul Vechi și Zona Centrală precum și unele dintre locuințele individuale - în total aproximativ 60% din suprafața orașului.

Topitoria este o altă sursă de poluare care deversează apele de răcire în râu. La debite scăzute, aceasta conduce la o creștere considerabilă a temperaturii apei și la o intensificare a eutrofizării.

MANAGEMENTUL DEȘEURILOR

Deșeuri menajere

Capacitatea planificată a gropii de gunoi a fost de 230 mc iar durata de viață de 15 ani. Se estimează că pe 1 ianuarie 2002, groapa se umpluse în proporție de 30%. În groapa de gunoi se depozitează anual circa 60 000 mc de deșeuri menajere colectate din orașul Plămești. Groapa de gunoi îndeplinește toate prevederile legale în ceea ce privește prevenirea poluării solului și a apei subterane și are un management adecvat. Rezultatele monitorizării arată că nu există nici o scurgere de la groapa de gunoi în stratul de apă subterană.

Colectarea organizată mixtă a deșeurilor acoperă 90% din populație.

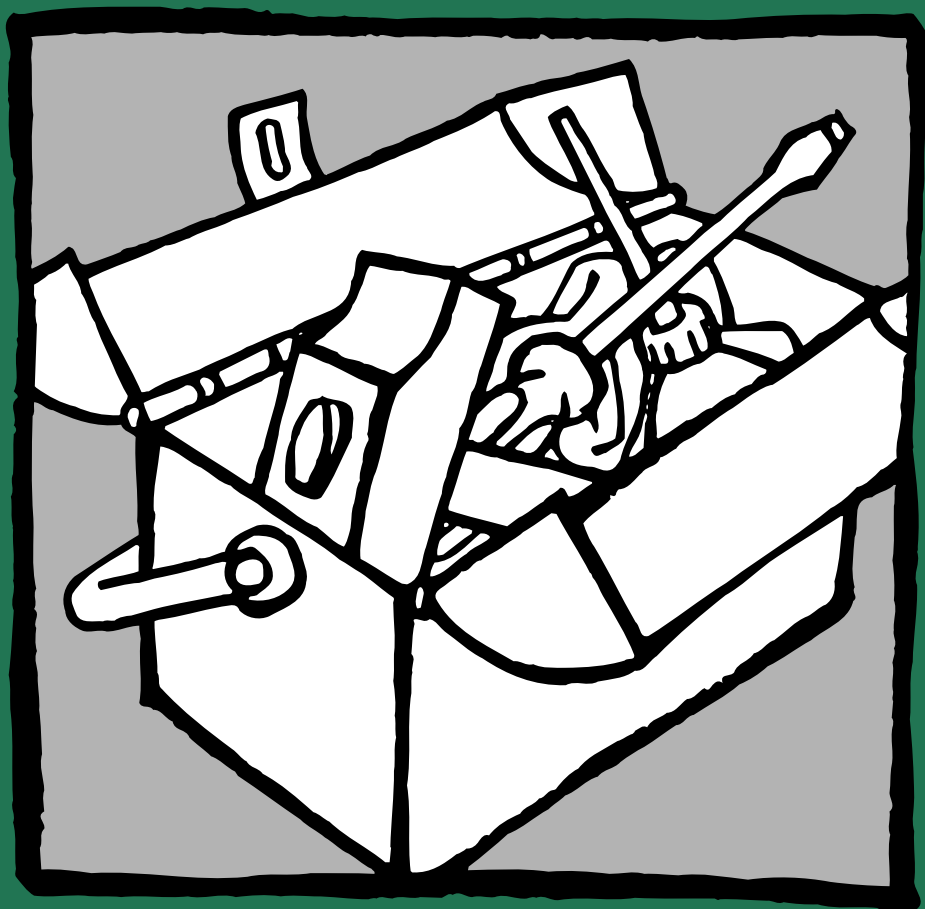
Deșeuri industriale și periculoase

Deșeurile industriale și cele periculoase care sunt generate în oraș sunt depozitate în groapa de gunoi industrial care este amplasată în incinta topitoriei. Cea mai mare cantitate de deșeuri provine de la topitorie. Acestea conțin elemente chimice cum ar fi arsen, zinc, cadmiu și urme de plumb.

A doua sursă de deșeuri industriale este centrala electrică. Ea depune cenușă de combustie și de pe electrofiltre în propria groapă de deșeuri.

Deșeurile de la Spital sunt transportate la incineratorul spitalului. Acest incinerator nu îndeplinește condițiile unui incinerator modern pentru deșeuri periculoase. Oricum, în acest moment, orașul nu are nici o instalație pe care să o folosească în acest scop. Acest incinerator preia și deșeurile de la cabinetele medicale private și de la cele veterinare. În majoritatea acestor cabinete s-a desfășurat recent o inspecție și toate respectau regulamentul stabilit în această privință.

Cu toate acestea, problema deșeurilor provenind de la gospodăria și mici întreprinzători precum și problema nămolului de la stația de epurare a apei nu au fost soluționate încă.

Pachetul trainingului

Exercițiul 1: Analiza SWOT

Descriere: pregătirea grupului și analiza SWOT

Participanți: grupuri de lucru

Durată: 45 de minute

Procedura:

- 1 Împărțiți participanții în grupuri mici, fiecare dintre ele lucrând pe unul din următoarele domenii ale studiului de caz: condiții locale naturale, potențialul uman, infrastructura tehnică sau potențialul economic.
- 2 Fiecare grup trebuie să pregătească o analiză SWOT pentru un anumit domeniu în 30 de minute.
- 3 Pregătiți analiza SWOT pe o foaie de flipchart sub forma unui tabel, ca în exemplul următor:

Puncte tari	Puncte slabe
Oportunități	Amenințări

Discuții:

În prezența tuturor grupurilor va avea loc prezentarea și discutarea muncii lor cu celelalte grupuri.

Exercițiul 2: Problemele Studiului de Caz

Descriere: instruirea participanților în identificarea și formularea problemelor

Participanți: întregul grup

Durată: 30 de minute

Procedură:

1 Fiecare persoană va avea la dispoziție 5 până la 10 minute pentru a-și identifica propria listă de probleme care apar în studiul de caz. Fiecare va prezenta o problemă și va explica de ce acea problemă reprezintă un motiv special de îngrijorare a comunității.

Câteva sfaturi

- Hotărâți de la început ce înțelegeți prin problemă “de mediu”. De exemplu, anumite comunități consideră criminalitatea, persoanele fără casă, sau desenele de pe pereți ca fiind “probleme de mediu”, altele nu.
- Concentrați-vă asupra problemelor asupra cărora comunitatea deține mai mult control. De exemplu, aveți mai multe șanse de a influența poluarea aerului cauzată de autoturisme decât încălzirea globală.

2 Fie trainerul fie un voluntar din grup trebuie să scrie problemele pe o foaie de flipchart. După identificare, problemele trebuie să fie împărțite pe grupuri/domenii ale problemelor - de ex. „contaminarea stratului de apă subterană prin infiltrații din groapa de gunoi”, contaminare potențială cauzată de deșeurile periculoase depozitate în groapa de gunoi a orașului”, sau “depozitări ilegale în păduri” pot fi grupate sub o singură problemă comună de mediu “ poluarea mediului produsă de deșeurile solide”

Discuție:

Cum decidem care probleme corespund unei organizații de mediu? Au fost toți membrii grupului mulțumiți cu decizia la care grupul a ajuns? Ar trebui o organizație să se excludă singură de la “ alte “ activități, chiar dacă are capacitatea de a îmbunătăți situația?

2

Exercițiul 3: Cauză și efect

Descriere: Înșiruiți cauzele și efectele problemelor de mediu în scopul pregătirii pentru stadiul de planificare

Participanți: grupuri de lucru

Durată: 30 - 40 de minute

Procedura:

- 1 Domeniile problemelor identificate în Exercițiul 2 al sesiunii precedente sevesc ca bază pentru acest exercițiu. Participanții trebuie împărțiți în grupuri mici, fiecare grup urmînd să lucreze pe problemele unuia sau mai multor domenii pe parcursul exercițiului.
- 2 Fiecare grup trebuie să înceapă prin selectarea unei probleme principale în fiecare dintre domeniile problemelor. Celelalte probleme/declarații trebuie să fie distribuite și analizate doar dacă reprezintă cauze ce conduc la o problemă principală sau efecte rezultînd din problema principală (cauzele sunt prezentate dedesubtul problemelor principale în diagrama tip arbore, iar efectele deasupra).
- 3 Apoi mergeți mai în detaliu. Pentru cauze, întrebați: "Ce conduce la aceasta?" iar pentru efecte puteți întreba: "Care este rezultatul acesteia?"

Discuție:

Lăsați grupurile să își prezinte și să discute concluziile lor împreună.

Câteva sfaturi:

- Scrieți cauzele și efectele problemelor pe foi de Post-it (câte una pe foaia de post-it) iar apoi lipiți-le pe flipchart, deoarece este puțin probabil că va fi posibil să puneți toate problemele în ordinea corectă din prima încercare. Folosind foile de post-it se pot face foarte ușor modificări.
- Evitați includerea problemelor prea generale în arborele problemelor (de ex. corupția, lipsa banilor) care afectează nu doar aspectul luat în discuție dar și alte probleme - tratați-le ca și constrângeri generale și mutați-le alături de arborele problemelor principale.
- În scopul instruirii puteți selecta doar un număr limitat de probleme principale care să fie incluse în arborele problemelor (de ex. o problemă pentru fiecare grup de lucru)

3

Exercițiul 4: Conversia arborelui

Descriere: instruirea participanților în definirea obiectivelor generale și specifice prin conversia arborelui problemelor într-un arbore al obiectivelor

Participanți: grupuri de lucru

Durată: 30 de minute

Procedura:

- 1 Exercițiul este realizat de către aceleași grupuri de lucru care au realizat împreună și arborele problemelor. Sarcina lor este de a transforma afirmațiile negative (probleme, cauze) în afirmații pozitive. De exemplu:
“tratarea insuficientă a apelor uzate” poate fi transformată în “tratarea eficientă a apelor uzate”.
- 2 Vă reamintim că arborele obiectivelor nu trebuie să fie o perfectă reflectare în oglindă a arborelui problemelor. Două obiective se pot adresa de fapt aceleiași probleme (de ex. problema “o slabă conștientizare a publicului” poate fi reformulată în “o bună conștientizare a publicului” și “un bun sistem de informare”).

Discuție:

Lăsați grupurile să își prezinte afirmațiile lor transformate. Care dintre probleme au fost dificil de transformat în obiective? A fost o problemă de limbaj sau problema a fost neclar formulată? A existat pericolul de a fi prea pozitivi?

4

Exercițiul 5: Cine și cum

Descriere: realizarea de strategii efective pentru soluționarea problemelor de mediu

Participanți: grupuri de lucru

Durată: 30- 40 de minute

Procedura:

- 1 După determinarea situației viitoare dorite prin stabilirea obiectivelor generale și a obiectivelor specifice, este nevoie să răspundem la două întrebări fundamentale: Cum va fi realizat? Cine îl va realiza?
- 2 Urmărind structura propusă (vezi figura 9) în aceleași grupuri ca și în precedentele două exerciții, participanții trebuie să realizeze un plan de acțiune.

Câteva sfaturi:

- Luați în calcul toate categoriile de acțiuni - nu vă concentrați doar asupra soluțiilor tehnice.
- Dacă e necesar puteți lua în considerare reformularea anumitor obiective pentru a le face mai specifice.

FIGURA 9

Formular de Plan de Acțiune

Obiectiv general	Obiectiv specific	Indicator	Acțiune	Pași	Responsabil	Termen limită	Cost	Surse de finanțare
1	1.1		1.1.1.	A				
				B				
	1.2		1.2.1	A				
				B				
	1.2.2		A					
			B					
2	2.1		2.2.1	A				

Discuție:

Fiecare grup prezintă și discută munca lui cu celelalte grupuri.

5

Exercițiul 6: Analiza criterială

Descriere: familiarizarea cu criteriile metodei de analiză folosite pentru stabilirea priorităților de acțiune

Participanți: întregul grup la început, apoi grupuri de lucru

Durată: 20 -30 de minute

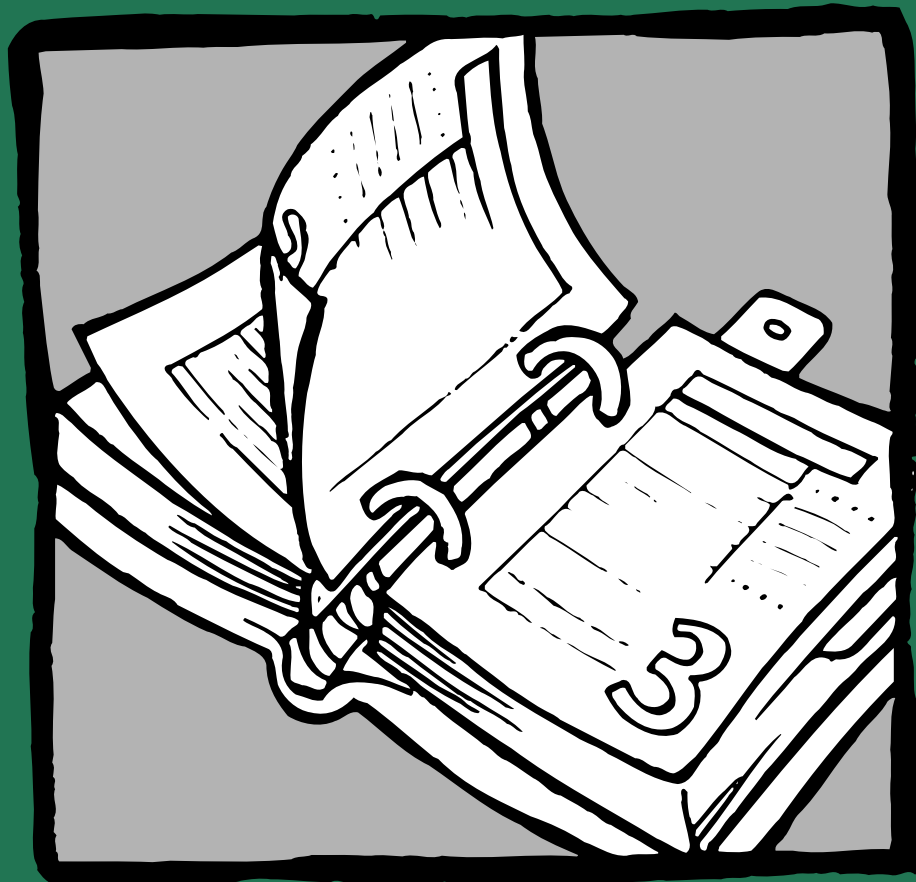
Procedura:

- 1** Această metodă permite prioritizarea acțiunilor într-o manieră obiectivă, care reflectă în același timp opinia comunității. Analiza criterială este o metodă eficientă pentru atingerea consensului într-un grup heterogen.
- 2** Întregul grup trebuie să decidă asupra a trei până la cinci criterii (lista de la prezentare poate fi folosită în acest scop). Pentru fiecare criteriu selectat, definiți trei niveluri de importanță (de ex. redus, mediu și ridicat).
- 3** Ulterior în grupuri mici, evaluați acțiunile identificate mai devreme în conformitate cu criteriile alese și stabiliți priorități

Discuție:

Fiecare grup prezintă și discută munca lui cu celelalte.

6

Exemplu de agendă a trainingului

Cum să realizați trainingul

Acest model de agendă este destinat a vă ajuta pe viitor în derularea unui training pentru realizarea unui plan local de acțiune pentru mediu (PLAM) utilizând diferitele elemente ale acestui manual și exercițiile. Folosirea ei, în combinație cu alte activități, trebuie să se bazeze pe ceea ce știți dumneavoastră despre așteptările și experiența participanților precum și timpul avut la dispoziție pentru desfășurarea activităților de training. În afara subiectelor de training, modelul de agendă propune și activități care pot oferi elemente interactive pentru trainingul dumneavoastră.

Exemplu de agendă a trainingului: ZIUA 1

Sesiune introductivă

CATEGORIA

Obiectivele și prezentarea trainingului

Prezentarea participanților

Introducerea procesului PLAM

SCOPUL

Parcurgeți pe scurt agenda și întrebați care sunt așteptările participanților

Faceți cunoștință unii cu ceilalți

Familiarizarea participanților cu etapele PLAM.

ACTIVITĂȚILE SUGERATE

Prezentare și întrebări

Două seturi de obiecte (pixuri, bomboane, suveniruri dintr-o regiune, etc). Fiecare participant va forma echipă cu un alt participant care a primit același tip de obiect și îi pune întrebări de natură personală și profesională. Apoi toate echipele se reunesc și fiecare membru al echipei își prezintă coechipierul.

Prezentarea procesului PLAM (Figura 1).

Sesiunea 1 - Organizarea proiectului

CATEGORIA

Prezentarea organizării proiectului

Organizarea proiectului într-un studiu de caz

SCOPUL

Explicați rolurile unității de coordonare, grupului părților interesate și autorității locale

Discutați structurile diferitelor proiecte PLAM în comunitățile participanților, relația dintre acestea și metodele de captare a publicului și promovare a proiectului

ACTIVITĂȚILE SUGERATE

Prezentare

Discuție în grup.

Sesiunea 2 - Înființarea grupului părților interesate

CATEGORIA

Prezentarea grupului părților interesate

SCOPUL

Explicați mai în detaliu rolul, componența, și selectarea membrilor grupului părților interesate și prima lui întâlnire.

ACTIVITĂȚILE SUGERATE

Prezentare

Exemplu de agendă a trainingului: ZIUA 1 continuare		
Organizarea proiectului în comunitatea participanților/locală	Discutați compoziția grupului părților interesate în comunitățile participanților, selectarea membrilor grupului și programul întâlnirii de lansare.	Discuție în grup
Sesiunea 3 - Evaluarea preliminară a potențialului și limitărilor comunității		
CATEGORIA	SCOPUL	ACTIVITĂȚILE SUGERATE
Prezentarea analizei SWOT	Descrieți metoda analizei SWOT și aplicarea ei pentru evaluarea preliminară a potențialului și limitărilor comunității.	Prezentare
Analiza SWOT pentru comunitatea din studiul de caz	Încălzirea grupului, stabilirea unei platforme de comunicare pentru participanți și instruirea în analiza SWOT	Exercițiul 1: Analiza SWOT
Sesiunea 4 - Raportul privind starea mediului		
CATEGORIA	SCOPUL	ACTIVITĂȚILE SUGERATE
Prezentarea raportului privind starea mediului	Descrieți principalele componente ale raportului privind starea mediului	Prezentare
Realizarea unui raport privind starea mediului în comunitatea studiului de caz	Discutați conținutul specific al raportului privind starea mediului și aranjamentele practice pentru compilarea și completarea raportului.	Discuție în grup
Sesiunea 5 - Identificarea problemelor		
CATEGORIA	SCOPUL	ACTIVITĂȚILE SUGERATE
Prezentarea metodologiei pentru identificarea problemelor	Descrieți baza pentru identificarea problemelor: raportul privind starea mediului, o listă cu aspecte pentru a fi luate în considerare, probleme prezente și viitoare	Prezentare
Identificarea problemelor în comunitatea din studiul de caz	Instruiți participanții în metoda identificării problemelor (brainstorming, realizarea consensului)	Exercițiul 2: Problemele studiului de caz

Exemplu de agendă a trainingului: ZIUA 1 continuare

Sesiunea 6 - Evaluarea problemelor

CATEGORIA	SCOPUL	ACTIVITĂȚILE SUGERATE
Prezentarea analizei arborilor problemelor	Descrieți analiza arborele problemelor și aplicarea sa în evaluarea problemelor	Prezentare
Evaluarea problemelor pentru comunitatea din studiul de caz	Instruiți participanții în folosirea metodei arborelui problemelor	Exercițiul 3: Cauză și efect

Exemplu de agendă a trainingului: ZIUA 2

Sesiunea 7 – Stabilirea obiectivelor generale și specifice

CATEGORIA	SCOPUL	ACTIVITĂȚILE SUGERATE
Prezentarea analizei arborelui obiectivelor	Descrieți analiza arborelui problemelor și aplicarea ei pentru stabilirea obiectivelor generale și specifice.	Prezentare
Stabilirea obiectivelor generale și specifice pentru comunitatea din studiul de caz	Instruiți participanții în definirea obiectivelor generale și specifice prin transformarea arborelui problemelor în arborele obiectivelor.	Exercițiul 4: Conversia arborelui

Sesiunea 8 - Identificarea acțiunilor

CATEGORIA	SCOPUL	ACTIVITĂȚILE SUGERATE
Prezentarea identificării acțiunilor	Familiarizați participanții cu tipurile de acțiuni și formatul recomandat pentru descrierea lor	Prezentare
Realizarea planului de acțiune pentru soluționarea problemelor de mediu pentru comunitatea din studiul de caz	Instruiți participanții în definirea și descrierea acțiunilor	Exercițiul 5: Cum și cine

Exemplu de agendă a trainingului: ZIUA 2 continuare

Sesiunea 9 - Stabilirea priorităților de acțiune

CATEGORIA	SCOPUL	ACTIVITĂȚILE SUGERATE
Introducere în stabilirea priorităților de acțiune	Familiarizarea participanților cu analiza criterială pentru stabilirea priorităților de acțiune.	Prezentare
Stabilirea priorităților de acțiune pentru comunitatea din studiul de caz	Instruirea participanților în aplicarea analizei criteriale	Exercițiul 6: Analiza criterială

Exemplu de agendă a trainingului: ZIUA 3

Sesiunea 10 - Scrierea documentului PLAM

CATEGORIA	SCOPUL	ACTIVITĂȚILE SUGERATE
Introducere în scrierea unui document PLAM	Familiarizarea participanților cu elementele unui document PLAM de succes.	Prezentare
Scrierea unui document PLAM pentru comunitatea studiului de caz	Discutarea scopului și conținutului unui document PLAM precum și a aspectelor practice pentru schițarea documentului	Discuție în grup

Sesiunea 11 - Implementare și monitorizare

CATEGORIA	SCOPUL	ACTIVITĂȚILE SUGERATE
Introducere în implementare și monitorizare	Prezentarea unei soluții viabile pentru implementarea și monitorizarea PLAM	Prezentare și monitorizarea
Pașii următori	Discutarea pașilor ulteriori realizării PLAM	Discuție în grup

Sesiunea 12 - Rezumarea trainingului (discuții generale)

CATEGORIA	SCOPUL	ACTIVITĂȚILE SUGERATE
Rezumarea trainingului	Moderatorii rezumă trainingul iar grupul discută subiecte specifice PLAM.	Discuție în grup

Centrul Regional de Mediu pentru Europa Centrală și de Est (REC) este o organizație apolitică, nepărtinitoare, non-profit ce are misiunea de a asista la soluționarea problemelor de mediu în Europa Centrală și de Est (ECE). Centrul îndeplinește această misiune prin acțiuni de încurajare a cooperării între organizațiile neguvernamentale, guverne, mediul de afaceri și alți actori din domeniul mediului, prin sprijinirea liberului schimb de informații și prin promovarea participării publice în luarea deciziilor de mediu.

REC a fost înființat în 1990 de către Statele Unite, Comisia Europeană și Ungaria. Astăzi, activitatea REC se bazează legal pe o Cartă semnată de guvernele a 28 de țări și de Comisia Europeană, și pe un acord internațional cu Guvernul Ungariei. REC are Biroul Central în Szentendre, Ungaria și Birouri Locale în fiecare din cele 15 țări beneficiare ECE, care sunt: Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Macedonia, Polonia, România, Serbia și Muntenegru și Slovacia, .

Donatori recenți sunt Comisia Europeană și guvernele Albaniei, Belgiei, Bosniei și Herțegovinei, Bulgariei, Canadei, Republicii Cehe, Danemarcei, Estoniei, Finlandei, Franței, Germaniei, Italiei, Japoniei, Letoniei, Lituaniei, Olandei, Poloniei, Sloveniei, Suediei, Elveției, Regatului Unit, Statelor Unite și Iugoslaviei, precum alte instituții guvernamentale și private.

**Training pentru inițierea în planurile
locale de acțiune pentru mediu**